

KringloopZINE

Meer halen uit de biologische kringloop

Driemaandelijks tijdschrift voor de actieve kringloopkracht: nr 41 • april - mei - juni 2023

Beste,

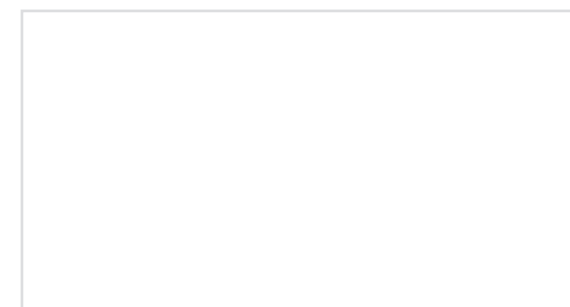
Bij het ter perse gaan van dit nummer, zitten we te puffen bij zuiderse temperaturen. Nog maar net zijn de grasmatten na 'Maai mei niet' kortgezet of ze kleuren al geel. Voor de planten in de tuin is het weer een uithoudingsrace tot de volgende regenbui. De compostproefjes rond waterhuishouding, die de bodemprofessoren zullen tonen tijdens Open Tuinen, komen goed van pas.

Er viel al heel wat te beleven dit voorjaar. De Vlaco-lesgevers zetten hun beste beentje voor tijdens de Belevingsdag van Colruyt Group Academy en ook op het Nerdlandfestival was het één en al enthousiasme. Ook onze kringlooptips vonden hun weg naar de pers.

We laten je kennismaken met het Europees project CORE en geven je nog enkele heerlijke restjesrecepten mee.

Alvast heel veel tuin-, kringloop- en leesplezier gewenst!

*Kristof Van Stichelen
Elfriede Anthonissen
Team Thuiskringlopen*

In dit nummer:

Kringloopquotes 2

Actief Creatief

Belevingsdag Colruyt Group Academy 3
Kringloopweekend 2023 4

Kringlopen internationaal

Interreg – CORE 5

Kringloopnieuws in de pers

Verplichting selectieve inzameling 8
Wat na 'Maai mei niet'? 8

Vis, vlees of beleg? Dat gooi ik nooit weg! ... tot het laatste plakje

Plan-eet? Ready, set, (h)app! 10

Kort # Krachtig

Nerdlandfestival 12

Kringloopquotes

“Het mensdom is afhankelijk van het plantenrijk.” - *Jan Van Bogaert*

“Sustainability is no longer the exception but the expectation.”
Tom Hunt, Britse eco chef-kok.

“Niets komt voort uit een diamant, maar bloemen worden geboren uit compost.” - *quote geïnspireerd door Fabrizio de Andrè, singer-songwriter*

“We don't need a handful of people doing zero waste perfectly. We need millions of people doing it imperfectly.”
Tom Hunt, Britse eco chef-kok.

“Proper is een vuil woord in den hof.” - *Gerrit Van Dale*

“There are no gardening mistakes, only experiments.”
Janet Kilburn Phillips

BELEVINGSDAG COLRUYT GROUP ACADEMY

Het weer was géén spelbreker tijdens de Belevingsdag 'Gerust CO₂-bewust' van Colruyt Group Academy in Melle. Op 7 mei stonden de deuren er helemaal open voor al wie wou bijleren over duurzamer leven, en over hoe dat kan met kleine aanpassingen in ieders dagdagelijkse routine.

Een kleine 300 mensen, jong en oud, deden er inspiratie op, in meer dan 20 workshops en lezingen. Zo gingen moeder en dochter natuurlijke bruisballen maken, terwijl vader en zoon zich waagden aan een eco-spaghetti, en zaten ze achteraf samen gezellig aan tafel. In-tussen werden er testritten gemaakt met elektrische wagens en fietsen, werd er gekeuveld aan de food- en drankstandjes ter plaatse, en ging iedereen met een goedgevulde goodie bag naar huis.

Drie van de 20 workshops werden verzorgd door Vlaco vzw.

- Onze **Bodemprofessor** gaf er het beste van zichzelf en vertelde hoe je met eenvoudige testjes de kwaliteit van je bodem thuis kan testen.
- Onze **Restjeskok** maakte de gezinnen diets hoe eenvoudig het is om je koelkast goed in te richten en restjes beter te bewaren / verwerken.
- Onze **Klimaattuinexpert** gaf tips over hoe je van je tuin een fijne leefomgeving kan maken, die aangepast is aan klimaatverandering en droogte-regen-wispelturigheid, en die ruimte laat om de biodiversiteit in de tuin op te krikken.

Het was een geslaagde dag, niet alleen voor Colruyt Group Academy, maar ook voor Vlaco die dit event mee mogelijk maakte. Enkele sfeerbeelden die tonen dat het plezant was.

ENKELE QUOTES DIE ONS EN ONZE LESGEVERS TER ORE KWAMEN:

- "Top! Nu maak ik m'n broodbeleg zelf. Heel duidelijke uitleg!"
- "Zeer interessant. Hoewel ik reeds zeer milieubewust leef, heb ik nog heel veel bijgeleerd. Zoals wat fermenteren is bv. en hoe ik eraan moet beginnen. Ik heb van ELKE lezing of workshop iets opgestoken."
- "Het was fijn dit als gezin te doen en zo ook de kinderen stil te laten staan bij hoe zij ook hun steentje kunnen bijdragen."
- "Dat het zo eenvoudig is om de kwaliteit van je bodem te testen? Dat wist ik écht niet."

Actief-creatief

KRINGLOOPWEEKEND 2023

Compost is goed voor het milieu, de tuin en zelfs de portemonnee. Stuk voor stuk zeer goede redenen om compost extra in de bloemetjes te zetten tijdens het Kringloopweekend!

Nog meer voordelen van compost? Dat zijn er veel:

- Het verrijkt de bodem met organisch materiaal.
- Het voedt het bodemleven.
- Het bezit langzaamwerkende meststoffen. De voedingsstoffen komen pas vrij als de plant er behoefte aan heeft: sneller bij warm en vochtig weer en langzamer als het koud is.
- Het zorgt voor een bodemstructuur die warmte, water en voedingsstoffen beter vasthoudt.
- Het maakt kleibodems lichter en bevordert het vochthoudend vermogen van zandgronden.
- Het brengt de zuurgraad van de bodem tot een optimale waarde.
- Het vermindert de temperatuurverschillen tussen dag en nacht.
- Het voorkomt de erosie van de bodem door wind en water.
- Het beschermt de planten en maakt ze weerbaarder.
- Het verbetert de smaak van groenten.

Inspiratiebox

Vlaco organiseerde in het voorjaar samen met een intercommunale of gemeente 6 oprisingslessen bodemprofessor voor de kringloopkrachten. De bodemprofessor toonde aan wat compost allemaal met je bodem doet. De kringloopkrachten die een activiteit inplanden, kregen een inspiratiebox mee naar huis. Met de inspiratiebox kan je niet alleen publicaties uitdelen aan de geïnteresseerde bezoekers, maar ook je liefde voor compost, overbrengen aan de hand van proefjes. We kozen een proef om de tuinbodem beter te leren kennen. En een proef die aantoont dat compost beter water vasthoudt.

Bodemprofessor Jeroen toonde de verschillende bodem- en compostproefjes op de stand op het Nerdlandfestival in Puyenbroeck en kreeg voortdurend zeer geïnteresseerde bezoekers over de vloer.

Het activiteitenseizoen is volop aan de gang. Hieronder de kringloopactiviteiten die je nog kan bezoeken.

WANNEER	UREN	KRINGLOOPACTIVITEIT WAAR?	i.s.m. INTERCOMMUNALE
zaterdag 17 juni 2023		Heempark/Compostschooltje Zwartberg	Limburg.net
zondag 18 juni 2023		Heempark/Compostschooltje Zwartberg	Limburg.net
zaterdag 24 juni 2023	9u - 14u	Demopark Zonhoven	Limburg.net
zondag 6 augustus 2023	14u - 17u	Kringloopdag Genk	Limburg.net
zaterdag 2 september 2023	10u - 12u	Cursus composteren: Bezoekerscentrum Webbekoms Broek, Diest	Limburg.net
zaterdag 7 oktober 2023	14u - 17u	Samentuin De Hofkens, Genk	Limburg.net
vrijdag 16 juni 2023	17u - 22u	Jaarmarkt Vorselaar	IOK Afvalbeheer
zondag 17 september 2023		Dag van de landbouw Retie	IOK Afvalbeheer
zondag 15 oktober 2023		Dag van het bos Ravels	IOK Afvalbeheer
Juni doorlopend		De bodemprofessor op recyclageparken	IOK Afvalbeheer
zaterdag 17 juni 2023	11u - 15u	Recyclagepark Erpe-Mere	Ilva
zaterdag 24 juni 2023	10u - 12u 13u - 15u	Opendeurdag 't Kringhofke, Sint- Laurenschool, Dr. J. Persynplein, Wachtebeke	IDM
zaterdag 17 juni 2023	9u30 - 11u30	Compostmobiel demoruimte recyclagepark Dentergem	IVIO
zaterdag 24 juni 2023	13u30 - 13u50	Compostmobiel Wijkcompostering 't Composthoekske naast recyclagepark Lendeledede	IVIO
vrijdag 30 juni 2023	9u - 12u	Compostmobiel op de markt in Oostrozebeke	IVIO

OPEN TUIEN LANDELIJKE GILDEN

Heel wat Vlaco-lesgevers en kringloopkrachten gaven zich op om tijdens het laatste weekend van juni een stand te bemannen in de Open tuinen van Landelijke gilden. Ook voor die standen voorzien we inspiratieboxen.

Als je vrij bent, rep je dan naar de Open tuinen om je collega's aan het werk te zien.

Surf naar www.vlaco.be/kringloopweekend en ontdek de activiteiten in gans Vlaanderen.

Kringlopen internationaal

INTERREG – CORE COMposting in Rural Environments

Inleiding

Beheren en verwerken van organische resten in zeer landelijke gebieden met een lage bevolkingsdichtheid heeft een impact op het milieu en op de economie. Inzameling kost in zulke regio's heel wat geld (want het afval moet over grote afstanden getransporteerd worden). Ook de behandeling ervan en het eindproduct nadien weer op de markt brengen zijn kostelijk. Preventie van organische resten en verbeteren van het proces om uiteindelijk een degelijke, bruikbare compost te verkrijgen, zijn belangrijk. Het Europese project CORE (COMposting in Rural Environments) wil bijdragen aan het versnellen en vergroten van de composteerkennis en -methodieken en aan het verminderen van (het aanbod aan) organische fractie in landelijke regio's verspreid over Europa.

Dit Europese project brengt regionale overheden (en hun partners) samen, die competenties hebben op het gebied van beheer van organisch afval. Het gaat om 8 regio's verspreid over heel Europa. De 8 regio's trachten ervaringen op het gebied van compostering uit te wisselen. Vlaco vzw is één van die 8 partners. Het project loopt van maart 2023 tot februari 2027. Regelmatig zullen we in KringloopZINE berichten over de stand van zaken van dit project, en vooral dan over de (7) terreinbezoeken ('Study Visits') die ieder semester georganiseerd worden. Ongetwijfeld bieden ze jou en ons inzichten en inspiratie, maar vaak ook bedenkingen en soms wat wenkbrauwgefrons.

De 8 betrokken partners

- **RSUSA:** een openbare instelling die het afval ophaalt en verwerkt in 96 dunbevolkte gemeenten in de provincie Ciudad Real in het zuiden van Spanje.
- **LfU Brandenburg:** het milieuagentschap van de Duitse deelstaat Brandenburg, in het vroegere Oost-Duitsland.
- **Vlaco vzw**
- **Świętokrzyskie-agentschap:** de milieudienst van de landbouwregio rond de stad Kielce in het zuiden van Polen.
- **KDRIU:** het ontwikkelingsagentschap van Centraal Transdanubië, een regio in de buurt van het Balaton-meer in Hongarije.
- **Regio Bolzano:** de milieudienst van deze provincie - bij ons beter gekend als Zuid-Tirol - in Italië.

- **Söderhamn:** een Zweedse, weinig bevolkte gemeente ongeveer 150 km ten noorden van Stockholm, met een oppervlakte van meer dan 1000 km².
- **West-Macedonië:** het regionaal bestuur van deze Griekse dunbevolkte regio net ten westen van Thessaloniki.
- **European Compost Network (ECN):** de Europese ledenorganisatie die duurzame praktijken als compostering, anaerobe vergisting en andere biologische behandelprocessen van organische resten promoot. Zij treedt op als adviserende partij in dit project.

De eerste 'Study visit' (incl. thematisch seminarie en eigenlijke opstart van het samenwerkingsproject) vond plaats in Ciudad Real en omgeving, in het zuiden van Spanje.

Studiebezoek Castilla La Mancha / Ciudad Real (RSUSA, Spanje)

Interreg Europe Co-funded by the European Union

CORE

CORE aims at mainstreaming composting in rural ecosystems and environments to maximize the efficient use of bio-waste.

GREEN

1.45 M EU FUNDING

Mar 2023 - May 2027

Project Partners

Municipal Solid Waste of Castilla La Mancha Ltd. RSUSA (ES)
LfU State Office of Environment Brandenburg (DE)
VLACO npo (BE)

Świętokrzyskie Region - Marshal Office of Świętokrzyskie Voivodeship (PL)
KDRIU Central Transdanubian Regional Innovation Agency Nonprofit Ltd (HU)
Autonomous Province of Bolzano - Alto Adige, Environmental and Climate Protection Agency, Waste Management Office. (IT)
Municipality of Söderhamn (SE)
Region of Western Macedonia, Directorate of Development Planning (EL)
European Compost Network ECN e.V. (DE)

www.interregeurope.eu/core

Kringlopen internationaal

Dag 1: 17 april 2023

De eerste dag van deze driedaagse studiereis. Vandaag wordt er vooral gefocust op financiën, communicatie, manieren van rapporteren en leren de verschillende partnerorganisaties elkaar beter kennen. We bezoeken o.a. een wijkcompostering in het Cabañeros natuurpark, nabij het dorp El Robledo. Een kleine lezing van dit bezoek?

- RSUSA heeft compostmeesters in dienst. Maar het concept compostmeester wordt er anders opgevat dan in Vlaanderen. Het zijn nl. betaalde personeelsleden die effectief in dienst zijn van de afvalverwerker RSUSA. Hun rol bestaat, naast adviseren van inwoners die thuis willen composteren, uit opvolgen en beheren van de wijkcomposteerparken. Zij zetten om, meten de temperatuur, registeren hoeveel afval er binnen komt ... en dat doen ze op heel regelmatige basis (meestal wekelijks). Voorlopig zijn er nog maar enkele wijkcomposteringen in de 96 gemeenten waar RSUSA instaat voor de afvalverwerking, maar op termijn is het de bedoeling om deze aanpak door te trekken naar enkele tientallen gemeenten die te ver of te perifeer liggen om organisch afval (apart) op te halen.
- In enkele wijkcomposteringen – ook in die van El Robledo – wordt het composterend materiaal, na de hittepiek en enkel indien nodig, geënt met compostwormen. Vaak stelt men ook vast dat in de zomerperiode veel compostwormen afsterven (men bereikt hier iedere zomer temperaturen tot meer dan 45°C in de schaduw), en dan is zo een enting zinvol, zo oordeelt men. Bij quasi alle controles wordt water toegevoegd aan de compostering; een composthoop die hier na opzetten enkele weken 'zijn plan trekt' is zelden mogelijk.
- Bij elk van RSUSA-wijkcomposteringen hangen posters met daarop 'wat wel en wat niet' mag gecomposteerd worden. Het gaat om 8 afvalgroepen en opvallend hierbij is toch wel het verschil met wat wij in Vlaanderen adviseren. De 8 afvalgroepen die men aanraadt zijn: 1) fruitresten, 2) groentresten en 3) keukenpapier (die afvalgroepen composteren

we in Vlaanderen ook), maar ook 4) vleesresten, 5) visresten, 6) theezakjes en koffiefilters, 7) eierschalen en 8) kurk. Het moet gezegd: ondanks de grote hoeveelheden vlees en vis (en graten en beentjes) die men in de wijkcompost verwerkt, is er van geuroverlast geen sprake (geurhinder zou zich slechts heel uitzonderlijk voordoen, zo zegt men). En beenderen die niet verteerd zijn bij het compost oogsten dienen als bruin materiaal voor de volgende keer.

- Bij het omzetten van één van de compostbakken vielen een 4-tal macro-organismen op. Uiteraard de compostwormen en de pissebedden (zowel de gewone als de rolpissebed, die we in Vlaanderen ook kennen), maar ook een aanzienlijk aantal larven van de Zwarte wapenvlieg (die bij ons zelden de winter overleven) en enorme aantallen larven van de Neushoornkever. Ligt het aan die specifieke compostorganismen – Wapenvlieg-larven zijn gulzigaards die zowat alles eten – dat dierlijke resten hier geen tijd hebben om te beginnen stinken?
- De beheerders van de wijkcompostering hebben een app ter beschikking waarmee ze heel gericht de input, het beheer en de output registreren. Een handige tool dankzij dewelke het centraal beheer van RSUSA onmiddellijk kan ingrijpen wanneer er zich een probleem voordoet of een aanpassing nodig is in één van de wijkcomposteringen.

Dag 2: 18 april 2023

De tweede dag focussen we tijdens het thematisch gedeelte op de ervaring van elk van partners. De nadruk ligt vandaag op:

- Ervaring met compostmeesters in functie van de communicatie rond thuis- en wijkcomposteren (uiteraard kan Vlaco daar heel wat kennis voorleggen)
- Ervaring met vergisting van gft-resten, al dan niet voorafgaand aan een composteerproces.

Deze vooral thematische, theoretische dag wordt afgesloten met een 'Study Visit' aan de afvalverwerkingszone (incl. compostering)

Kringlopen internationaal

van Almagro, de plaats waar het meeste afval van de provincie Castilla La Mancha wordt verwerkt.

In slechts een klein aantal RSUSA gemeenten is er selectieve inzameling. In de meeste gemeenten wordt het gemengd afval in zakken of bakken aangeboden en meerdere keren per week huis-aan-huis opgehaald. Dat afval gaat naar de site van Almagro waar met behulp van windturbines, trommelzeven en magneten, en vooral heel veel handenarbeid alle afval gesorteerd wordt. Plastics en metalen drankverpakkingen zijn een aparte stroom die wordt samengeperst en doorverkocht. Wat echt als restafval gezien wordt gaat naar de openbare stortplaats (een verbrandingsinstallatie is er – nog – niet). En wat op organische resten lijkt wordt gecomposteerd. Uiteraard omvat deze compostering (naar Vlaamse normen) nog veel restafval, zoals je op de foto's kan zien.

De compostering van de (met restafval aangevulde) organische fractie gebeurt in een aantal grote hangars. Hier wordt het materiaal om de paar dagen gekeerd en na een kleine twee maanden verhuist het deels verteerde materiaal naar grote rillen in de open lucht. Vermits het volume van de organische fractie nu al flink is gedaald (wat steeds het geval is bij een compostering) maar dat van de restfractie ertussen niet, lijken de compositrillen op langwerpige restafvalhopen; een gek zicht voor wie 'schone' compositrillen gewoon is. Na een 4-tal maanden narijping en wekelijkse kering worden de rillen (eerst grof en vervolgens steeds fijner) gezeefd en blijft mooi ogende compost (en een grote restfractie die naar het stort gaat) over.

Of de kwaliteit van die compost goed is? Op regelmatige basis worden stalen genomen van het eindproduct, de compost. Men screent vooral op zware metalen. Slechts per hoge uitzondering moeten badges afgekeurd worden. Een doorgedreven screening van het eindproduct zoals in Vlaanderen met een hoger aantal geanalyseerde parameters, een label en certificering is voorlopig nog niet aan de orde. De nood aan compost is echter erg groot in dit deel van Spanje. De meeste landbouwbodems zijn zeer arm aan organische stof en vaak ook erg droog in het zomerhalfjaar. Men wil door gebruik van compost de structuur en vooral het watervasthoudend vermogen van de bodems enigszins opkrikken zodat typische teelten als olijf en druiventeelt (die het de laatste jaren erg moeilijk hadden door de hete en droge zomers én winters) niet verloren gaan.

Dag 3: 19 april 2023

Dag 3 gaan we langs bij een 2-tal samentuinen.

- De eerste samentuin is die van ADIN (een opvangtehuis voor mensen met een verstandelijke beperking) in de gemeente Villanueva de los Infantes. Een deel van de organische resten die geproduceerd worden in de westelijke wijk van de gemeente wordt hier verwerkt tot compost. De inwoners van ADIN volgen het composteerproces nauwgezet op en gebruiken de compost in hun samentuin en in de serres van ADIN waar bloemen en struiken gekweekt worden voor verkoop op een aantal openbare markten in de buurt. De gekweekte groenten zorgen dat ADIN deels zelfvoorzienend is. Ondanks de verstandelijke beperking van elk van de compostbeheerders slagen zij er in om, dankzij ieders specialisatie (water-gever, temperatuur-meter, compost-keerder ...), als één volwaardige compostmeester de compostering en de bijbehorende tuin en serres draaiende te houden.
- De tweede samentuin is de biologische samentuin van Ciudad Real. Een gemeentelijk initiatief waar de oudere stedelingen hun groenten kweken en de RSUSA-compostmeesters instaan voor een goed beheer van de composthopen.

Volgend studiebezoek? Dat vindt plaatst eind september in de ruime omgeving van Bolzano. Verschillende middelgrote en kleinschalige composteersinstallaties en biogasinstallaties in Zuid-Tirol (Italië) zullen dan bezocht worden. Je leest er meer over in één van de volgende KringloopZINes.

Kringloopnieuws in de pers

VERPLICHTING SELECTIEVE INZAMELING VANAF 01 01 2024 MOET PROBLEEM VOEDSELVERLIES VERHELPEEN.

Jaarlijks gaat er in Vlaanderen bijna 900 000 ton eetbaar voedsel verloren. Een vierde daarvan gooien huishoudens thuis weg. Zo blijkt uit de nieuwe monitor van het actieplan Voedselverlies van de OVAM. Het leeuwendeel van de voedselresten komt terecht in de restafvalzak en in de verbrandingsinstallatie. Dit terwijl het weggegooid voedsel nuttig kan worden ingezet door het bij het gft te gooien (waardoor het naar professionele compostering gaat) of het zelf thuis te composteren. Om ervoor te zorgen dat dit weggegooid voedsel dan nog als grondstof kan dienen, zal er vanaf 1 januari 2024 een verplichting komen op selectieve inzameling.

Zo begonnen talrijke nieuwsberichten in de geschreven pers begin juni. Nog heel wat werk aan de winkel in Vlaanderen om de meerderheid van de mensen aan te sporen om te sorteren en vooral te voorkomen dat afval gecreëerd wordt.

Als Kringloopkracht speel jij hierin een belangrijke rol. Wij gaven bij Vlaco alvast enkele tips die jij mee kan verspreiden tijdens je uitleg op activiteiten.

Van je bord naar de afvalbak? Er zijn vele oplossingen om de restjes te redden!

Preventie van voedselverlies is dé belangrijkste manier om de Vlamingen aan te zetten tot gedragsverandering. Voedsel dat niet te veel wordt aangekocht, moet je namelijk ook niet weggooien. Maar wat als je na een maaltijd of ondanks al je goede voornemens, toch met overschot zit?

Je kan er thuis nog heel wat waardevolle bestemmingen aan geven, vooraleer je de overschot met de afvalophaling zou meegeven. We geven je graag stap voor stap mee hoe je de 'restjes kan redden', te beginnen bij de meest waardevolle stap.

Stap 1: Ga aan de slag met restjes

Overschotjes lenen zich perfect tot het gebruik in een origineel restjesrecept! Inspiratie bezorgen we je graag op de vlacowebsite. Meer restjesrecepten vind je in Plan-eet (een gratis app van Vlaco vzw) te vinden in de App en Play Store.

Stap 2: Geef je overschotjes aan de dieren

Wat je zelf niet meer opeet, is misschien wel een heerlijke maaltijd voor de kippen. Hun dankbaarheid is groot: je krijgt er eitjes voor in de plaats.

Stap 3: Ga aan de slag met thuiscomposteren

Heb je geen kippen? Geen probleem! Je kan ervoor kiezen om zelf je keuken- en tuinresten te composteren. Dat is een natuurlijk proces waarbij bacteriën, schimmels, compostwormen, pissebedden, ... keuken- en tuinresten omzetten in een humusrijk product, compost genaamd. Wie thuiscomposteert, bespaart. Als thuiscomposteerder hoef je (bijna) geen keuken- en tuin afval aan te bieden afvalophaling en je hoeft geen (of minder) bodemverbeteraars aan te kopen aangezien je ze zelf máákt.

- Bij de lokale besturen kan je terecht voor het juiste compostsysteem: een compostvat voor de kleine tuin of meerdere geschakelde compostbakken voor de grote tuin.

- Het composteerproces houdt zichzelf in stand. Jij moet enkel zorgen voor de juiste omstandigheden, zodat de compostorganismen voldoende variatie in voeding, zuurstof en vocht hebben om hun werk optimaal uit te voeren. Let wel: de compostorganismen thuis kunnen niet met alle keukenresten aan de slag. Kijk in de thuiscomposteerwijzer wat je wel en niet kan thuiscomposteren.
- Om de composteerprincipes onder de knie te krijgen kan je een infosessie Thuiscomposteren of een driedelige sessie Thuiscomposteren in de kringlooptuin volgen. Deze worden gratis aangeboden door Vlaco in samenwerking met de intercommunales. Vraag dus zeker aan jouw intercommunale of en wanneer zij een volgende infosessie organiseert.

Stap 4: Gooi je gft-afval in de gft-bak

Maak optimaal gebruik van de gft-inzameling en gooi je keuken- en tuinresten niet bij het restafval, maar in de gft-bak. Wat wel en niet bij het gft mag, vind je in de gft-sorteerwijzer op de vlacowebsite.

WAT NA 'MAAI MEI NIET'?

Tijdens de maand mei hebben heel veel Vlamingen hun gras bewust (langer) laten groeien. Dat heeft veel voordelen. Als je het gazon erg kort maait (dus korter dan 5 cm), zorg je voor extra veel lichtinval op de onderliggende bodem, en hierdoor droogt de bodem sneller uit. Door erg kort te maaien, kunnen ook mossen de niet-grasvrije bodemgedeeltes beginnen innemen en worden onkruiden (die jarenlang inactief als zaadje in de onderliggende bodem liggen te wachten) plots getriggerd om te beginnen kiemen.

Kringloopnieuws in de pers

Als je dus je gras niet maait, win je dus niet alleen heel wat tijd, maar help je de natuur ook een handje. De bloempjes die hierdoor behouden bleven in het gazon, zijn namelijk heel interessant voor de insectenwereld. Wist je tenslotte dat klavertjes stikstof opnemen uit de lucht en in feite jouw gazon voeden zonder dat je dat zelf nog moet doen?

Maar nu is mei voorbij, dus hét ideale moment om je gras te recyclen in de tuin! Heel wat journalisten contacteerden Vlaco hierover. We gaven hen onze tips die ook jij als Kringloopkracht weer kan verspreiden op je activiteiten.

Hoe ga je zo duurzaam mogelijk met je grasmaaisel aan de slag?

1. Gazonmaaisel is perfect geschikt om als mulchlaag te gebruiken. Het remt het onkruid, houdt de onderliggende bodem vochtig en geeft tegelijk voedingsstoffen en – na vertering – structuur aan de onderliggende bodem. Een ideale mulchlaag is maximum twee à drie centimeter dik.

2. Wat kort gazonmaaisel kan je gerust aan je kippen geven. Let op: geef hen niet te veel maaisel en strooi het niet te dik in de ren. Als kippen veel van dat korte gras eten, kan dit namelijk opstoppen in hun krop. Hier begint het dan te gisten, de opgepikte graantjes geraken niet meer tot bij de maag en de kip wordt ziek of mager.

3. Je kan compost maken van je gazonmaaisel. Voeg het maaisel eerder met mondjesmaat en goed gemengd met bruinmateriaal toe aan je thuiscompostering. Wie grote hoeveelheden zuiver gazonmaaisel zonder bijmenging composteert, zal te kampen krijgen met extreme broei, verslemping en 'koekvorming'... waarna het composteerproces helemaal stilvalt.

4. Wacht na eind mei niet te lang met je gras een eerste keer te (mulch)maaien. Tot begin juni - en zeker met de frissere temperaturen van de laatste maanden – staan er nog niet te veel bloemen in het zaad en/of is het zaad nog niet kiemkrachtig. Dan kan je de grasresten gerust in je tuin recyclen door gebruik te maken van

bovengenoemde thuiskringlooptips. Let wel op als je het gras nog veel langer laat staan. Dan gaan de zaden kiemkrachtig zijn en kan je ze zo verder verspreiden in je tuin.

5. Zorg voor een kwalitatieve (professionele) verwerking van je grasmaaisel. Het kan verleidelijk zijn om je grasmaaisel op een hoop of in een berm te gooien. Helaas heeft dat erg nadelige gevolgen voor het milieu: grote hoeveelheden gras beïnvloeden de bodem, waardoor het ecosysteem in de war geraakt. Zo verdwijnt de bloemenrijke vegetatie en wordt die overgenomen door ruige kruidensoorten als brandnetels. Daarnaast heeft het ook nadelige gevolgen voor dieren, ze kunnen er namelijk ziek van worden. Weet ook dat als je grasmaaisel op openbaar terrein gooit (bv. aan de rand van een bos of in een berm), dit een vorm van sluikestorten is. En dat is strafbaar.

Biedt je gemeente een gft-inzameling aan? Vermijd om al je maaisel met het gft mee te geven. De aanvoer van gft-afval bij de verwerkers piekt traditioneel tussen april en juni waardoor een extra aanvoer van maaisel best wordt vermeden.

Voer je maaisel dus best apart als groenafval af via het recyclagepark of huis-aan-huis-inzameling van groenafval (als je gemeente die aanbiedt). Je ontlast daarmee de gft-verwerking én het is ook nog een goedkopere oplossing dan de gft-bak. Op die manier wordt er van je gras gecertificeerde compost gemaakt in een professionele compostering, net zoals van gft.

Kan je je gras nog een paar weken laten staan voor je het naar het recyclagepark brengt of aanbiedt voor inzameling? Super, op die manier vermijd je een overaanbod aan gras bij de composteerders en zorg je voor een optimale benutting van de composteringcapaciteit!

Nog een extra reden om je lange gras nog even te laten staan: zo maak je ineens de bijtjes blij. Op die manier help je de biodiversiteit ook een handje (én heb je ineens het perfecte excuus om het gras niet te moeten afrijden).

VIS, VLEES OF BELEG? DAT GOOI IK NOOIT

PLAN-EET? READY, SET, (H)APP!

Plan-eet

Red de restjes? Ready, set, (h)app!

Download de app hier:

iOS Android

Dagelijks belandt heel wat voedsel dat nog perfect eetbaar is, toch in de vuilnisbak. Uit onderzoek van het Departement Omgeving blijkt dat een gemiddeld Vlaams gezin per jaar maar liefst 88 kg ter waarde van 369 euro aan voedsel weggooit. In totaal maakt dat een hallucinant getal van 240.925 ton aan voedselverlies bij de gezinnen alleen al in Vlaanderen.

En daar willen we vanuit Vlaco iets aan doen. Bewust worden van hoeveel voedsel je zelf verspilt, is daarbij de eerste stap. We denken immers vaak dat het 'bij ons thuis' wel meevalt. En daarnaast kunnen we allemaal wel eens wat tips gebruiken om voedselverlies te beperken. Probeer hem zelf uit! Je kan de app gratis downloaden via google playstore of Applestore.

VLACO'S RED-DE-RESTJES-MOBIEL

In de cascade van waardebehoud van voedsel staat voorkomen van voedselverlies bovenaan. Voedsel wordt immers geproduceerd om door de mens geconsumeerd te worden. Alle andere toepassingen hebben een lagere waarde in deze cascade.

Heb je als lokaal bestuur interesse voor een workshop met de Red-de-restjes foodtruck vergezeld van een lesgever-standbemannen op één van jouw gemeentelijke of intercommunale kringloopevents? Vanaf een evenement met meer dan 500 bezoekers, trekken we er op uit. Neem zeker contact met ons op via thuiskringlopen@vlaco.be en wij helpen je graag verder.

Restjes verwerken in gerechten, is een simpele manier om overschot van de vuilbak te redden maar het ontbreekt soms aan inspiratie of kennis hierover. Vlaco geeft jaarlijks tientallen workshops waarin het toont hoe je voedseloverschotten tot nieuwe en lekkere gerechten kan omtoveren. Daarvoor trekken onze lesgevers naar alle uithoeken van Vlaanderen, en dat doen ze met heel veel plezier en overtuiging.

Wist je trouwens al dat Vlaco met haar Red-de-restjesmobiel bij jou in de buurt kan langskomen om je de 'tips and tricks' te leren om je voedselverlies te beperken? Onze foodtruck was dit jaar al te gast op events in o.a. Knokke, Bornem, Brugge en Ternat.

VISMOUSSE

Ik stuur mijn bezoek met een vismoesje weg

INGREDIËNTEN

- 50 g vis (gerookte zalm, geroookte forel, geroookte haring, geroookte heilbot ...)
- 1 dl (light)room
- 1 eetlepel verse, gesnipperde dille (of dille uit een potje). Ook met heel wat andere kruiden zoals bieslook, peterselie, koriander, ras el hanout, garam masala bekom je een origineel resultaat.
- 1 koffielepel citroensap
- peper naar smaak
- oud brood of toastjes

BEREIDING

- Snijd de vis in stukken en hak verder fijn met mixer of keukenrobot.
- Doe de room en de dille bij de vis en mix nog even.
- Druppel het citroensap bij het vismengsel en breng op smaak met peper.
- Zet de mousse een uurtje in de koelkast.
- Gebruik een decoratiespuit om de toastjes te versieren.
- Werk de toastjes eventueel af met de resterende verse kruiden.

TIP EN VARIATIE

- Deze mousse kun je ook met geroookte ham of bacon maken.
- Een stukje verse vijg als afwerking is daarbij erg lekker.
- Denk ook eens aan een plakje komkommer om de vismousse op te presenteren.

HAMHAPJES

Wat met de hesp? Dat blijft de hamvraag!

INGREDIËNTEN

- 1 tot 3 sneden beenham
- kruidenkaas (type Philadelphia; je kunt kiezen uit verschillende smaken)
- 3 radijsjes, in schijfjes
- prikkertjes
- eventueel (opgelegde) augurkjes of komkommer, overlans gesneden

BEREIDING

- Smeer op elke plak ham een dunne laag kruidenkaas, en leg er staafjes augurk of komkommer op.
- Rol de plak ham op, met de kruidenkaas (en eventuele komkommer of augurk) aan de binnenkant.
- Wikkel de hamrol in huishoudfolie en laat een uurtje opstijven in de koelkast.
- Snijd de hamrol in vijf stukjes.
- Werk af met een schijfje radijs en een prikkertje.

TIP EN VARIATIE

Je kunt de kruidenkaas ook mengen met fijngesneden ham, (geblancheerde) fijngesneden prei en een lepel mayonaise. Dat is heerlijk als beleg op je dagelijkse boterham of toast. In plaats van beenham kun je ook een lekker hapje maken met gekookte ham, dungseden rosbief of varkensgebraad, kippenwit, vleesbrood, boterhamworst, geroookte zalm ... en een smeer- of smeltkaas (of andere romige kaas) ertussen. De radijsjes kunnen gerust worden vervangen door rammenas.

NERDLANDFESTIVAL

Schiet met je kennis over voedselverspilling 'in de roos' of 'infiltreer' in de bodem!

Zo werd de Vlacostand aangekondigd tijdens het Nerdlandfestival eind mei op het domein van Puyenbroeck in Wachtebeke. We stonden ideaal vooraan in de Jungletent zodat de stroom aan bezoekers onze stand onmiddellijk opviel. Onze restjeshapjesverdelers leidden de bezoekers als zoete broodjes naar onze stand en hadden hier wel 6000 hapjes voor over.

Het was een verademing om te voelen dat alle bezoekers een wetenschappelijke interesse hadden en de bodemprofessor met vragen bestookt werd.

colofon

Uitgave van Vlaco vzw

Eindredactie: Kristof Van Stichelen,
Elfriede Anthonissen,
Kristel Vandenbroek

Vormgeving en druk: Drukkerij Buroform

V.U.: Danny Wille
Stationsstraat 110
2800 Mechelen

Redactie-adres: Vlaco vzw
Team ThuisKringlopen
Jubellaan 155, bus 102
2800 Mechelen
Tel.: 015 451 370
thuiskringlopen@vlaco.be
www.vlaco.be

Ondernemingsnummer: 0477.445.657
RPR Antwerpen, afd. Mechelen

Het geheel of gedeeltelijk overnemen van artikelen is toegelaten, mits bronvermelding.

Meer dan 500 gezinnen speelden het stellingenspel. Als ze uit negen beweringen rond voedselverlies de drie fouten uit haalden, ontvingen de spelers drie pijlen om naar de overeenkomstige vakken te mikken dat bracht veel ambiance met zich mee.